

Analyse van de Beleidsnota Energie (Minister Mathieu Bihet)

4 februari 2026

Samengevat:

Bond Beter Leefmilieu, Canopea en Greenpeace België reageren met deze analyse op de [beleidsnota](#) van minister Bihet voor 2026.

We verwachten van minister Bihet dat hij zijn doelstelling om een realistisch en pragmatisch energiebeleid te ontwikkelen, in de praktijk brengt.

- We stellen vast dat er weinig vooruitgang is geboekt richting de doelstellingen van de regering voor een **beter energiebeleid** en stellen pistes voor om dit te bereiken.
- We betreuren het **gebrek aan vooruitgang bij de ontwikkeling van windenergie op zee** in de Prinses Elizabeth-zone, evenals het gebrek aan transparantie over de modaliteiten van de *tender* voor het eerste perceel, met inbegrip van het criterium van burgerparticipatie.
- We zijn verheugd over het politieke **besef dat kernenergie zijn grenzen heeft**, wat blijkt uit het schrappen van een kwantitatieve doelstelling voor de nucleaire capaciteit en het ontbreken van een verwijzing naar de verlenging van Tihange 1, waarvan Engie het ontmantelingsproces al heeft gestart. We vragen om een transparante evaluatie van het MYRRHA-project.
- We blijven bezorgd over de prioriteit die wordt gegeven aan maatregelen (en bijbehorende budgetten) om de energiekosten voor de industrie te verlagen, waardoor de **kosten voor huishoudens en kmo's nog verder dreigen te stijgen**.

Wat niet vermeld wordt in de nota – maar er in zou moeten staan:

- De nota vermeldt niets over wijzigingen in de **regels voor toegang tot het elektriciteitsnet van Elia**. Momenteel liggen tal van industriële projecten stil, terwijl Elia aankondigt dat het equivalent van een potentieel jaarlijks verbruik van 12 TWh elektriciteit is gereserveerd voor datacenters. Er is een dringende noodzaak om de regels voor toegang tot het net te herzien (er zou een werkgroep worden opgericht

in het kader van MAKE 2025-2030), maar ook om bepaalde reserveringen te herzien.

- We zijn verrast dat de **Hoge Raad voor energiebevoorrading**, die centraal stond in de regeringsverklaring, niet eens meer wordt vermeld. We verwachtten een voorstel voor een methodologie voor de benoeming van de leden van de Hoge Raad en voor de werkingsregels ervan. Moeten we hieruit concluderen dat de minister het idee van een Hoge Raad, onafhankelijk van de sector, definitief heeft begraven?
- De minister vergeet in zijn nota systematisch het werk rond de **energievraag**. Het beheersen van de vraag is echter een zeer doeltreffend middel gebleken om de afhankelijkheid van Russisch gas in 2022-23 te verminderen en zou wel eens de meest doeltreffende en goedkoopste optie kunnen zijn om onze doelstellingen op het vlak van klimaat, energievoorziening en strategische autonomie te bereiken.
- Er wordt ook geen melding gemaakt van het **plan om de subsidies voor fossiele brandstoffen af te bouwen**. De recente oproep van de Europese Commissie om dit plan uit te voeren, lijkt niet te zijn gehoord door de minister.

Gedetailleerde analyse:

“De rol van de staat bestaat erin stabiliteit, voorspelbaarheid en de nodige investeringsvoorwaarden te bieden, niet om de technologische keuzes voor te schrijven.” (Inleiding)

Het energiebeleid van een land is, of men dat nu wil of niet, afhankelijk van de overheid. Of het nu gaat om de herontwikkeling van kernenergie, offshore wind, CRM, *contracts for difference*, het elektriciteitsnet of de verlening van vergunningen. Of de minister dat nu wil of niet, de overheid bevindt zich in het hart van de energiesector en moet strategische keuzes maken over onze toekomstige energiemix.

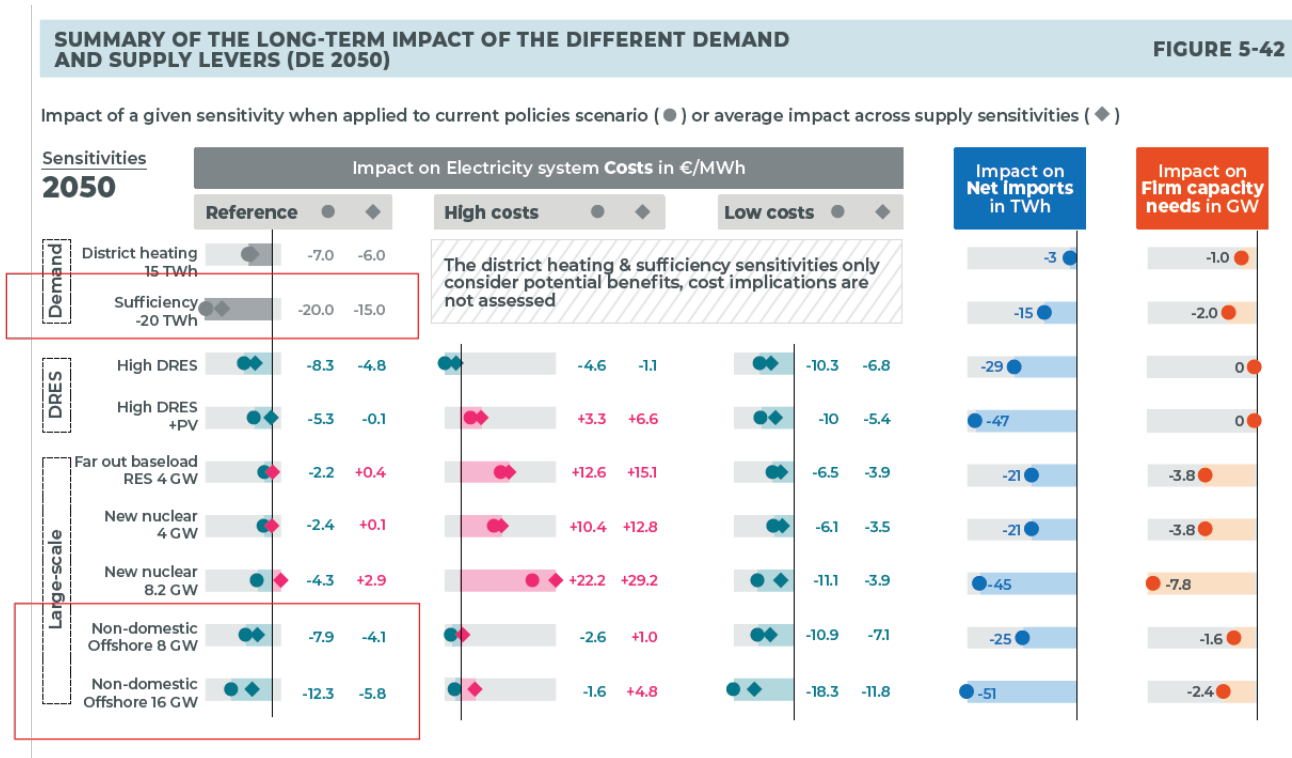
Deze keuzes moeten realistisch en pragmatisch zijn en gebaseerd zijn op een zo neutraal mogelijke analyse. Dit vereist met name de integratie van uiteenlopende, geïnformeerde meningen die de pluraliteit van de bestaande meningen en analyses in de academische wereld weerspiegelen.

De keuze voor een referentie-energiemix is in de eerste plaats een politieke keuze. Het is van cruciaal belang dat de politieke afweging op transparante wijze wordt gemotiveerd.

In deze discussie moet ook rekening worden gehouden met het **omgaan met onzekerheid** bij de besluitvorming. De toekomst is (steeds) onzekerder, maar de mate van onzekerheid, met name over de kosten en de timing van de ontwikkeling, verschilt van technologie tot technologie.

Onderstaande tabel geeft een inschatting van de kosten van verschillende scenario's die in het Blueprint-rapport van Elia zijn uitgewerkt. In de 'High cost'-gevoeligheidsstudies zien we een zeer grote onzekerheid over de kosten van de nucleaire scenario's. Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen onzekerheden die door de autoriteiten beheersbaar

zijn en externe onzekerheden. Onzekerheid brengt kosten met zich mee voor het energiesysteem en de actoren, die moeten worden meegenomen in de beslissing.

“In lijn met het regeerakkoord streven we naar een evenwichtige energiemix gesteund op drie pijlers, met name bevoorradingszekerheid, betaalbaarheid voor burgers en bedrijven, en duurzaamheid. Om deze doelstelling te realiseren, zetten we in op technologische innovatie, een voorspelbaar en stabiel investeringsklimaat, strategische autonomie en de veiligheid en duurzaamheid van installaties.” (1. Energievisie op lange termijn)

Er moet dringend een **veiligheids- en strategische autonomiepijler** worden toegevoegd aan de doelstellingen van de regering. Strategische autonomie is een doel op zich en geen middel, zoals de minister in zijn nota suggereert.

Innovatie op energiegebied is ook sociaal en maatschappelijk van aard. Energieoplossingen zijn niet louter technologisch, maar omvatten ook maatschappelijke en culturele hefbomen, met name om het draagvlak te bevorderen, de actoren te begeleiden bij het veranderen van hun gewoonten, en het verbruik te organiseren (energiegemeenschappen, flexibiliteit van woningen, enz.).

“Vanaf nu zullen mijn diensten om de twee jaar een geïntegreerde multivector prospectieve studie uitvoeren.” (1.1. Opvolging en monitoring)

We vragen ons af of het hier gaat om de studie over de bevoorradingszekerheid die voorzien is in de elektriciteitswet en die zal worden uitgevoerd door de FOD Economie. De methodologie ervan werd in december 2025 voorgesteld, maar de publicatie van de studie is pas gepland voor medio 2027. Deze late timing dreigt de vaststelling van een

referentiemix te vertragen, terwijl een groot deel van de regeringsverklaring daarop gebaseerd is.

Hoewel we het idee ondersteunen om het opstellen van het referentie-energiescenario toe te vertrouwen aan de administratie, zijn we van mening dat de scenario's van de TSO's Elia en Fluxys voor 2035 methodologisch het meest uitgewerkt zijn. De prospectieve studie van de FOD zou zich moeten toeleggen op het definiëren van de energieopties op langere termijn (2045).

Bovendien gaat deze studie niet in op de **hefbomen van de energievraag**. De vraag wordt bestudeerd door het Federaal Planbureau, dat ook een nieuwe studie voorbereidt (de cijfers die momenteel worden gebruikt om de vraag te berekenen, dateren van 2022 en zijn volledig achterhaald als gevolg van de crisis in Oekraïne, de verkiezing van Trump, enz.), maar ook deze studie is gepland voor 2027 en moet beter worden geïntegreerd in de studie over het aanbod van de FOD.

“De gesprekken om een plan van aanpak te bepalen, zullen worden opgestart zodra de regeringen van alle entiteiten zijn gevormd (...).” (1.2. Energiepact)

Het Brussels Gewest is ongetwijfeld het minst essentiële gewest om vooruitgang te boeken op het vlak van een energiepact, zowel wat de productie als het verbruik van energie betreft. We moeten dus niet wachten op de vorming van een nieuwe Brusselse regering om vooruitgang te boeken.

“Het capaciteitsvergoedingsmechanisme (CRM) zal worden geherevalueerd om de bevoorradingszekerheid te blijven waarborgen, rekening houdend met de geldende klimaatdoelstellingen, met name inzake de uitstoot van broeikasgassen (...).” (2.1. CRM)

Ook dit jaar is het de bedoeling dat het capaciteitsvergoedingsmechanisme (CRM) wordt geherevalueerd, “met name wat betreft de uitstoot van broeikasgassen”. We vragen ons dan ook af welke maatregelen er in 2025 al zijn genomen met het oog op de herziening van het CRM, aangezien dit ook werd vermeld in de beleidsnota voor 2025, en wat vandaag de start of voortzetting van deze evaluatie in de weg staat.

Volgens het [Net Zero-scenario](#) van het Internationaal Energieagentschap (IEA) moet de elektriciteitsproductie in geavanceerde economieën tegen 2035 koolstofneutraal zijn. Daarom moet het CRM worden geëvalueerd met als doel de **broeikasgasemissies** van gascentrales onder het CRM zo snel mogelijk, maar uiterlijk tegen 2035, **tot nul te reduceren**. Aangezien hernieuwbare waterstof niet geschikt is voor elektriciteitsproductie, duurzaam biogas slechts in zeer beperkte hoeveelheden beschikbaar is en de economische haalbaarheid van koolstofafvang in gascentrales nog [niet is bewezen](#), zal de minister andere opties moeten vinden om de broeikasgasemissies in het kader van het CRM tot nul te reduceren als hij van plan is het CRM na 2035 te verlengen.

“(D)e regering (streeft) naar een aanzienlijke toename van de capaciteit van kernenergie in de elektriciteitsmix.” (3.1. Herwaardering van kernenergie in de energiemix)

De eerste stap naar een meer pragmatische en niet-ideologische benadering van kernenergie is het **loslaten van een kwantitatieve doelstelling**, zoals nog wel het geval was in de regeringsverklaring of in de vorige beleidsnota. Het vaststellen van een kwantitatieve doelstelling en het claimen van technologische neutraliteit bij de keuze van de toekomstige mix was tegenstrijdig. We nemen dan ook met opluchting kennis van het afzien van een kwantitatieve doelstelling voor kernenergie.

“Er lopen gesprekken met de exploitanten, eigenaars en andere geïnteresseerde partijen, netbeheerder Elia, het FANC rond een eventuele bijkomende levensduurverlenging van Doel 4 en Tihange 3, en alle eenheden die dat toelaten (...).” (3.1. Herwaardering van kernenergie in de energiemix)

We merken op dat de levensduurverlenging van **Tihange 1 niet meer vermeld** wordt. Ook dit is een positieve ontwikkeling in het kader van de doelstelling om een pragmatische en realistische visie op kernenergie te ontwikkelen, aangezien de reactor al wordt ontmanteld.

“(O)ffshore hernieuwbare energie blijft een cruciaal onderdeel van zowel de huidige, als de toekomstige energiemix van België. (...) Deze voorbereidende werkzaamheden moeten een herlancering van de procedure in het voorjaar van 2026 mogelijk maken.” (3.2.1. Offshore)

We zijn blij dat de minister dit centrale element van de regeringsverklaring in herinnering brengt. In de praktijk zijn we echter zeer bezorgd over de achteruitgang die de minister heeft geboekt op het gebied van offshore en het energie-eiland, dat cruciaal is voor onze bevoorradingszekerheid en autonomie.

De aangekondigde agenda voor het **eerste deel van de Prinses Elizabeth-zone** blijft het voorjaar van 2026, maar volgens verschillende bronnen is dit moeilijk haalbaar (er is nog steeds de goedkeuring van de Commissie voor de *tender* nodig). Bovendien zou het niet de eerste deadline zijn die de minister niet nakomt (multi-vectorieel plan, Hoge Raad voor energiebevoorrading, Ontwikkelingsplan voor elektriciteitsnetwerken, enz.). Deze vertraging en de voorwaarden voor deze aanbesteding vormen een groot risico voor de economische levensvatbaarheid van de projecten en uiteindelijk voor onze energievoorziening, zoals de milieubeweging eerder heeft [benadrukt](#).

Bovendien zien we vandaag dat, hoewel het belangrijkste argument van de minister om de aanbesteding uit te stellen het waarborgen van eerlijke concurrentievoorwaarden was, alle investeerders die aan de *tender* hebben deelgenomen extra kosten moeten maken, en dat de burgerparticipatie in het gedrang komt. Nochtans is er geen geloofwaardige verklaring gegeven voor de risico's van rechtsonzekerheid die deze burgerparticipatie zou hebben veroorzaakt. In navolging van SeaCoop vragen wij dan ook om zowel het criterium van burgerparticipatie in de aanbesteding te handhaven als het recht op toegang tot 25 % van het elektriciteitsvolume van het toekomstige park tegen een vaste langetermijnprijs, wat kan bijdragen aan het betaalbaar houden van elektriciteit niet alleen voor bedrijven, maar ook voor huishoudens, een ander speerpunt van de beleidsnota.

“De uitrol van deze biobrandstoffen zal rekening moeten houden met de beperking van de beschikbare hulpbronnen.” (3.2.3. Biobrandstoffen)

We zijn verheugd dat de minister verwijst naar het belang van deze waarborg, gezien de vastgestelde risico's van concurrentie tussen verschillende vormen van gebruik, ontbossing en verandering van bodemgebruik in verband met de productie van biobrandstoffen. Nu moet de daad bij het woord worden gevoegd. De toepassing van dit principe in de praktijk moet leiden tot een verlaging van de drempels voor de integratie van biobrandstoffen van de eerste generatie en tot het vaststellen van een uitsluitingstermijn in het kader van de omzetting van de RED III-richtlijn. Voor biobrandstoffen van de tweede generatie bevelen wij aan om binnen de drempels te blijven die op het Belgische grondgebied kunnen worden geproduceerd.

Een nota van Canopea en Bond Beter Leefmilieu over de implementatie van RED III is beschikbaar op verzoek.

“In 2026 zullen we werken aan: (...) Een herziening van de wetgeving inzake vergunningen voor pijpleidingen, elektrische verbindingen, elektriciteitsopwekking, energieopslag en gas- en elektriciteitslevering.” (4.2. Vergunningen)

Hoewel een herziening en vereenvoudiging van de procedures voor elektriciteitsinfrastructuur zinvol is, baart het ons zorgen dat gasleidingen in dezelfde adem van administratieve vereenvoudiging genoemd worden, vooral gezien de [juridische procedures](#) die tegen bepaalde projecten lopen. Wij vrezen dat de herziening van de procedures de legitieme beroepsmogelijkheden zal beperken met betrekking tot infrastructuur die in strijd is met onze decarbonisatiedoelstellingen.

“Hiervoor werd het interfederaal plan “MAKE 2025-2030” gelanceerd, om de productiviteit en de competitiviteit van de Belgische industrie te versterken. Er werden in dit kader specifiek twee energiewerkgroepen opgericht, samengesteld uit vertegenwoordigers van de federale overheid, de gewesten en sectorfederaties (...).” (6.1. Make 2025-2030)

De herindustrialisering van ons land kan om voor de hand liggende redenen niet gebeuren zonder de werknemers, omwille van het draagvlak en het doorslaggevende karakter van de industrie voor onze toekomst niet zonder de burgers, en niet zonder de wetenschappers die garant staan voor wetenschappelijke beslissingen in het algemeen belang. MAKE 2025-2030 beperkt zich echter tot overleg met bepaalde ‘historische’ sectorfederaties, en niet eens met federaties van opkomende of transitie-industrieën (Shift, CEO 2030, ...), wat **dreigt te leiden tot een conservatieve strategie**.

Meer specifiek bestaat het risico dat de prioriteiten en acties die in de werkgroep infrastructuur worden vastgesteld, de voorkeur geven aan CO₂-transport boven de aanleg van de elektrische infrastructuur die nodig is voor de decarbonisatie van iedereen. Ook de verdeling van de kosten van het energiesysteem zou de industrie kunnen bevoordelen en de lasten voor de kleinere verbruikers nog verder kunnen verzwaren. Tot slot zou een dergelijke werkgroep aanvankelijk vier maanden per specifieke werkgroep duren en concrete oplossingen aandragen, wat niet het geval lijkt te zijn.

“De federale regering zal dan ook de competitiviteit van onze ondernemingen versterken met gerichte maatregelen, zonder afbreuk te doen aan de belangen van andere netgebruikers. (...) Samen met de Gewesten zal de regering deze ondersteuning koppelen aan inspanningen op het gebied van decarbonisatie en energie-efficiëntie, zodat ondernemingen die de energietransitie omarmen, beloond worden.” (6.2. Energienorm)

Wie zal deze energienorm betalen? Dit gaat verder dan het ontzien van “netgebruikers”, maar gaat alle belastingbetalers aan. Deze massale overheidssteun beperkt ook de mogelijkheden om in andere domeinen (huisvesting, netwerken...) te investeren. Dit moet ons ertoe aanzetten om deze **steunmaatregelen voor de industrie op een gerichte en voorwaardelijke manier** te bekijken.

De kortingen op de elektriciteitsprijs die aan de industrie worden toegekend, moeten:

- worden toegekend aan installaties waarvan de activiteit daadwerkelijk wordt bedreigd door een bewezen concurrentieachterstand op het vlak van energieprijzen. De Creg moet bepalen welke sectoren in aanmerking komen op basis van hun energie-intensiteit en hun blootstelling aan internationale handel, waarbij zij op haar hoede moet zijn voor een overdrijving van het risico op koolstoflekage (*carbon leakage*).
- strikt beperkt blijven tot industriële installaties die kunnen aantonen dat ze streven naar uitmuntendheid op het gebied van energie, klimaat en/of circulariteit.
- sectoren uitsluiten die afhankelijk zijn van de massale invoer van fossiele brandstoffen.

We verwelkomen dan ook het besluit om de steun deels te koppelen aan investeringen in decarbonisatie via het CISAF. Het voorstel dat op tafel voorziet echter een zeer groot deel van de voor de energienorm voorziene bedragen (900 miljoen euro) te besteden aan het mechanisme voor prijsverlaging op basis van betaalbaarheid (het deel van de steun dat niet aan investeringen is gekoppeld) en zeer weinig via het CISAF. Het is van cruciaal belang om deze verhouding om te draaien, zodat het grootste deel van de steun gaat naar voorwaardelijke steun die gericht is op sectoren met toekomstperspectief voor ons land.

Bovendien is het, zoals reeds in de nota wordt aangegeven (“zonder de belangen van andere netwerkgebruikers te schaden”), essentieel ervoor te zorgen dat de tariefverlaging voor elektro-intensieve industrieën in geen geval wordt doorgerekend in de commodityprijs of de taksen voor andere consumenten, zoals voorzien in het scenario dat momenteel door de minister wordt bestudeerd.

Meer informatie vindt u in de [Canopea-briefing van december 2025 over de energienorm](#).

“We bekijken de budgetneutrale hervorming van het sociaal energietarief en de tussenkomsten van het Sociaal Verwarmingsfonds richting een transparantere, inkomengebaseerde, vermogensgebaseerde tussenkomst.” (6.3. Sociaal tarief)

Het is van cruciaal belang dat de energietransitie sociaal verloopt en dat energie voor iedereen toegankelijk is. In die context steunen we het pleidooi van armoedeorganisaties om – naast grootschalige publieke investeringen in de isolatie en renovatie van zowel private als sociale woningen – het sociaal tarief in de energietransitie te blijven inzetten als **instrument tegen energiearmoede**. De betaalbaarheid van energie is voor veel mensen cruciaal om in hun dagelijkse noden te kunnen voorzien.

In die context zullen accijnsverschuivingen (federaal en Vlaams) gevolgen hebben voor de betaalbaarheid van het energieverbruik van kwetsbare gezinnen. Zeker wanneer daar de komende jaren nog eens de ETS2-factuur en een BTW-verhoging bij komen.

Daarom is het belangrijk dat bij de hervormingen rekening wordt gehouden met de cumulatieve effecten van andere hervormingen en beleidsmaatregelen. Er moet met name voor worden gezorgd dat de hogere accijnzen op fossiel gas voor kwetsbare gezinnen worden gecompenseerd. Er moet ook een passend antwoord worden gevonden voor mensen die een tussenkomst krijgen van het mazoutfonds of voor als sociale huurders in een woning met collectieve verwarming profiteren van een sociaal tarief voor fossiel gas, maar die geen recht hebben op het sociaal tarief voor elektriciteit.

“Op basis van evaluaties, waaronder die van de vzw MYRRHA en de internationale financieringsmogelijkheden, zal de regering verdere beslissingen nemen over de voortzetting van het MYRRHA-project.” (7. Nucleaire expertise)

Al twee jaar beloven de minister en zijn collega bevoegd voor wetenschapsbeleid een **evaluatie van de resultaten van het MYRRHA-project**, van de vzw MYRRHA en van de internationale financieringsmogelijkheden. Tot op heden hebben we daar nog niets van gezien, maar het project blijft wel honderden miljoenen euro's aan overheidssteun ontvangen. We stellen ons dan ook vragen bij de huidige stand van zaken van het MYRRHA-project en de internationale financiële bijdrage. Wanneer is de minister van plan om eindelijk de beloofde evaluaties te laten uitvoeren, en op basis van welke criteria zal de voortzetting van het MYRRHA-project worden beoordeeld? Tot slot, zal de minister het MYRRHA-project stopzetten als de evaluatie van het project negatief uitvalt of als er nog steeds geen internationale financiële belangstelling is?

Contacten:

Uiteraard staan wij ter beschikking voor verdere vragen of een overleg over bovenstaande onderwerpen.

Mathieu Soete, campagneverantwoordelijke Energietransitie bij Greenpeace België
0496 122 100 – msoete@greenpeace.org

Angelos Koutsis, beleidsmedewerker Energie bij Bond Beter Leefmilieu
0495 191 419 – angelos.koutsis@bblv.be